

**Acizleri tahakkuk eden memurların tasfiyeleri hakkında
1026 ve 1683 numaralı kanunlarda mevzu hükmün icrasında
tahaddüs eden ihtilâfın tefsiren halline dair 3/147 numaralı
Başvekâlet tezkeresi ve Dahiliye, Maliye ve Bütçe
encümenleri mazbataları**

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı 6/445

20-II-1932

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Acizleri tahakkuk eden memurların tasfiyeleri hakkında 1026 ve 1683 numaralı kanunlarda mevzu hükmün icrasında Divanı muhasebatla Maliye vekâleti arasında mütehaddis ihtilâfın tefsiren halline dair Maliye Vekâletinden yazılan 27-II-932 tarih ve 25 numaralı tezkere-nin sureti leffen takdim olunmuştur. Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

27-II-1932

Başvekâleti Celileye

Memurin kanununun muvakkat birinci maddesinin tadili hakkındaki 1026 numaralı kanunun hükmü 1666 numaralı kanunla 932 haziranının on beşine kadar temdit edilmiş olan birinci maddesi ile sicilleri itibarile kendilerinden istifade olunamayanlar ve acizleri tahakkuk edenlerden hizmet müddetleri 25 seneden az ve fakat 15 seneden fazla olanların son on senede aldıkları memuriyet maaşı yekûnunun yüz yirmide biri ile tekaüde sevkedilmek suretile tasfiyesine cevaz verilmiştir.

Sicilleri itibarile veya acizlerinin tahakkuku dolayisile tasfiyeleri tekarrür eden memurlardan hizmet müddetleri yirmi beş seneye baliğ olmayanlara bu hükme istinaden tahsis edilmekte olan tekaüt maaşları 1683 numaralı kanunda tasfiye suretile tekaüde sevkolunacaklar hakkında sarilh bir hüküm mevcut olmamakla beraber 72 inci maddesile 11 ağustos 325 tarihli tekaüt kanunu ve memurin kanununun tekaüde müteallik ahkâmı ilga edilmiş ve 1656 numaralı kanun yalnız tasfiye müddetinin temdidinden bâhis ve bu baptaki ahkâmı sabıkanın devamı meriyeti hakkında bir kayıt ve sarahati gayri muhtevi bulunmuş olmasına binaen 1683 numaralı kanunun neşrinden sonra tasfiye suretile tekaüde sevkolunanlara da bu kanun hükümlerine göre muamele yapılması lâzım geldiği mütaleasile Divanı muhasebatça tescil edilmemekte bulunmuştur.

1683 numaralı kanunun mevkii meriyete vazından sonra taşıyeye tabi tutulandan müddeti hizmeti 25 sene ve daha ziyade olanlar her zaman tekaütlerini talep etmek hakkına malik

oldukları gibi 72 inci maddesile 325 tarihli tekaüt kanunu ve müzeyyelâtı ilga edilmiş olmak itibarile yeni hükümlere göre tekaüt maası tahsisi muktazi bulunmuş ve bu hususta bir gûna ihtilâf bulunmamıştır. Ancak bu gibilerden hizmet müddeti 25 seneye balığ olmayanlar hakkında müstakil bir hükmü havi bulunan ve ne sarahaten ve ne de zımnem ilga edilmemiş olan 1026 numaralı kanunun hükümlerine tevfikem muamele ifası muktazi görülmektedir. Gerçi Divanı muhasebatça bu hususta 1683 numaralı kanunun 72 inci maddesile memurin kanununun tekaüde müteallik hükümlerinin ilga edilmiş olduğu ve 1666 numaralı kanun yalnız tasfiye müddetinin temdidinden bâhis olup ahkâmı sabıkanın devamı meriyeti hakkında bir kaydi muhtevi olmadığı iddiasile 1026 numaralı kanun hükümlerinin meri olacağı iddia edilmekte isede 72 inci madde de memurin kanununun hangi hükümlerinin ilga edildiği madde numaraları gösterilmek suretile tasrih edilmiş olup bu meyanda mezkûr kanunun muvakkat birinci maddesini muaddil 1026 numaralı kanun zikredilmemiş olduğu gibi muvakkat kanunlar metinlerinde yazılı müddetin hitamile kendiliklerinden hükümsüz kaldıkları ve müddetin hitamından evvel veya sonra yeni bir kanunla mezkûr müddet uzatılınca bütün hükümlerinin meriyeti temdit edilmiş olması kavaidi hukukiye icabından bulunmuş ve müddetin temdidine dair olan kanun metninde ahkâmı sabıkanın devamı meriyeti hakkında bir kayıt ve sarahati ihtiva etmesi lâzım ve zaruri olmayıp, çünkü aksini kabul; kanunun meriyet müddeti temdit edildiği halde muhtevi olduğu hükümlerin meriyetten kalkmış olması demektir ki asla kabili tecviz bulunmamış olduğu cihetle mezkûr kanunun elyevin meri ve hükmüne tevfikem muamele ifasında tereddüde mahal olmamak lâzımgelir.

Bununla beraber Divanı Muhasebat noktai nazarında ısrar eylemekte bulunmuş olduğundan uuamelâtin teahhurdan vikayesi için keyfiyetin tefsiren halli tasvip buyurulduğu takdirde Meclisi Âliye arzına müsaadei Devletlerini istirham eylerim efendim.

Maliye Vekili
M. Abdühalik

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Dahiliye encümeni
Karar No. 3
Esas No. 3/117

14 -- XII - 1932

Yüksek Reisliğe

Acizleri tahakkuk eden memurların tasfiyeleri hakkında 1026 ve 1666 numaralı kanunlarda mevzu hükmün icrasında Divanı muhasebatla Maliye vekâleti arasında müteahhüd ishtilâfın tefsiren halline dair Maliye vekâletinden yazılan 27 - II - 1932 tarih ve 25 numaralı tezkere suretinin gönderildiğine dair Başvekâleti Celâlenin T. B. M. M. Yüksek Reisliğine yazmış olduğu 29 - II - 1932 tarih ve 6/445 numaralı tezkere encümenimize havale buyurulmakla keyfiyet Maliye vekili ve Divanı muhasebat reisi Beyefendiler hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu:

Maliye vekâleti tezkeresinde 1683 numaralı askerî tekaüt kanununda tasfiye suretile tekaüde sevkolunacaklar hakkında sarıh bir hüküm olmamakla beraber işbu kanunun 72 inci maddesile II agustos 325 tarihli tekaüt kanunu ve memurin kanununun tekaüde müteallik hükümleri ilga edilmiş ve 1666 numaralı kanun yalnız tasfiye müddetinin temdidinden bahsetmekle iktifa edip 1026 numaralı kanunun sair ahkâmının devamı meriyeti hakkında katıyet ve sarahati ihtiva eylemediğinden 1683 numaralı askerî ve mülki tekaüt kanununun neşrinden sonra tasfiye suretile tekaüde sevkolunarlara da bu kanun hükümlerine göre muamele yapılması lâzımgeldiği mütaleasile sicilleri itibarile veya acizlerinin tahakkuku dolayısıyla 1026 ve 1666 numaralı kanunlar hükümlerine istinaden tasfiyeleri takarrür eden memurlardan hizmet müddetleri 25 seneye balığ olmayanlara 1666 numaralı kanun-

la meriyet müddeti temdit olunan 1026 numaralı kanun mucibince tahsis edilmekte olan tekaüt maaşlarının Divanı muhasebatça tescil edilmemekte olduğundan bahs olunmakta ve 1683 numaralı kanun mevkii meriyete girdikten sonra hizmet müddetleri 25 veya daha fazla olanların her zaman tekaütlüklerini talep etmek hakkına malik oldukları gibi işbu kanunun 72 nci maddesile II ağustos 325 tarihli tekaüt kanunu ve zeyilleri ilga edilmiş olmak itibarile yeni hükümlere göre tekaüt maaşı tahsisi lâzımgeldiği ve bu hususta bir ihtilâf bulunmadığı, ancak bu gibilerden hizmet müddeti 25 seneye varmayanlar hakkında müstakil bir hükmü havi bulunan ve ne sarahaten, nede zimnen ilga edilmemiş olan 1026 numaralı kanunun hükümlerine göre muamele yapılması lâzımgeldiği ve 1683 numaralı kanunun 72 nci maddesinde memurun kanununun hangi hükümlerinin ilga edildiği maddede numaralarile tasrih edilmiş olup mezkûr kanunun muvakkat birinci maddesini tadil eden 1026 numaralı kanun zikredilmemiş olduğu ve muvakkat kanunların metinlerinde yazılı müddetin hitamile kendiliklerinden hükümsüz kalacakları ve müddet uzatılma bütün hükümlerin temdit edilmiş olması kavaidi hukukiye iktizasından bulunduğu mütaleası dermeyeran edilerek noktai nazarıda ısrar eden Divanı muhasebatla vekâlet arasındaki ihtilâfın tefsir suretile halli talep edilmektedir.

1683 numaralı kanun, 1026 numaralı kanunun müddetini temdit eden 1666 numaralı kanunun neşri tarihinde derdesti müzakere olduğundan mezkûr kanunun ilgası kastedilmiş olsaydı sarahaten kanuna dercedilmesi tabii olmasına ve 1666 numaralı kanunun 1026 numaralı kanunun müddetini temdit etmekle bütün hükümlerini de birlikte temdit etmiş olması kavaidi hukukiyeden bulunmasına, esasen işbu kanunun birinci maddesinden 1026 numaralı kanunun memurinin tasfiyesine dair cümlesile tavsif edilmesi tasfiye hükümlerinin devamına bir delili zimni telâkki edilmesine ve ancak 1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanunu II ağustos 325 tarihli memurini mülkiyenin tekaüdine dair olan kanunu ilga eylediğinden 1026 numaralı kanun metninde mezkûr olan ve II ağustos 325 tarihli atfı hükmeden fıkra hükümsüz kalmasına binaen mütalea olunarak Maliye vekâletinin noktai nazarımu muvafık olduğuna ve aşağıda yazılı tefsir fıkrasının kabulüne ve bermücbibi havale evrakın Maliye encümenine tevdiine karar verildi.

Fıkrai tefsiriye

1026 numaralı kanunun meriyet müddeti 1666 numaralı kanuna tevfikân temdit edilmekle mezkûr kanunun ilga edilmemiş bulunan diğer hükümleri de temdit edilmiş addolunur.

Dahiliye En. Reisi Na.	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza
M. M.	Çanakkale		Çorum	Amasya	Rize
Şükhü	Şükrü		İ. Kemal	İ. Hakkı	Esat
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Samsun	Antalya	Şebın karahisar	Kars	Zonguldak	Elâziz
Zühtü	Rasih	Vasfi Raşit	Baha Tli	Rifat	Hüseyn

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Karar No. 22
Esas No. 3/147

13 - IV - 1933

Yüksek Reisliğe

1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununun neşrinden sonra, acizleri yüzünden tasfiye edilen memurların tekaüt maaşlarının ne suretle tahsis edileceği hakkında Divanı muhasebatla Maliye vekâleti arasında çıkan ayrılığın tefsir yolile halline dair Başvekâletin 29 - XI - 1932 tarih ve 6/445 numaralı tezkeresine bağlı evrak ile Dahiliye encümeni mazbatası encümenimize

havale olunmuştur. Divanı muhasebat reisi ve Maliye vekâleti Muhasebat umum müdürü Beyler hazır oldukları halde keyfiyet tetkik ve müzakere olundu:

Memurin kanununun birinci muvakkat maddesini tadil eden 1026 numaralı kanun, sicilleri itibarile kendilerinden istifade edilemeyen veya acizleri tahakkuk eden memurların tasfiyesine cevaz vermiş ve bunların hizmet müddetlerine göre ne suretle tekaüt maaşı tahsis edileceğini de ayrıca göstermiştir.

Kanun 1927 senesi haziran iptidasından muteber olmak üzere metindeki sarahate binaen üç sene müddetle takyit edilmiş ancak tasfiye müddeti, 1666 numaralı kanunla 1932 senesi haziran on beşine kadar temdit olunmuştur.

Halbuki 30 haziran 1930 tarihinden muteber olmak üzere neşrolunan 1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanunu; tasfiye suretile tekaüt edilecekler hakkında bir hüküm ihtiva etmemiş ise de kanunun üçüncü maddesinin mülkî memurlara ait (D) fıkrasında sicilleri yüzünden tekaüde sevkedilenlere ne suretle maaş tahsis edileceği gösterilmiştir.

1026 numaralı tasfiye kanununa göre (on beş seneyi ikmal edenler son on senede aldığı memuriyet maaşı yekûnunun yüz yirmi de biri yanimiktarı vasatî şehrisinin yüzde yirmisile tekaüde sevkedilirler. On beş seneden ziyade müddeti hizmetin beher senesi için bu yüzde yirminin onda biri ilâve olunur).

1683 numaralı kanuna göre ise (yirmi beş seneden noksan hizmette beher sene için yirmi beş senelik tekaüt maaşının yirmi beşte biri tenzil) olunarak tekaüt maaşı tahsis olunur.

1683 numaralı kanunun neşri tarihi olan 30 haziran 1930 ile tasfiye müddetinin sonu olan 15 haziran 1932 tarihi arasında tasfiye suretile tekaüt edilenlere ne suretle maaş tahsis edileceği hakkında Maliye vekâleti ile Divanı muhasebatarasında bir ayrılık olmuştur.

Maliye vekâleti; tasfiye müddetinin sonuna kadar tasfiye suretile tekaüde sevkedileceklerden yirmi beş seneden noksan hizmeti olanlara tasfiye kanununda sayılan hükümleri tatbik icap ettiği mütaleasmdadır.

Ancak yirmi beş seneden fazla hizmet edenler için tasfiye kanununda 11 ağustos 1325 tarihli kanunun tatbiki ifade edilmiş ise de 1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanunu mezkûr kanunu ilga ettiğiinden ve esasen yirmi beş seneyi geçtikten sonra her zaman mevcut hükümlere göre tekaütlüğünü istemek memurun hakkı dahilinde olduğundan bunlara 1683 numaralı kanuna göre maaş tahsisi lâzımgeldiği Maliye vekâletince ileri sürülmektedir.

Divanı muhasebat ise hizmet müddeti yirmi beş seneden fazla olanlar için tatbik olunduğu gibi bundan az hizmet müddeti olanlar için de 1683 numaralı kanunun tatbiki lâzımgeldiği mütaleasmdadır.

Encümenimizce keyfiyet mütalea olundu. 1683 numaralı kanun 1026 numaralı kanunu ilga etmiş delildir. 1666 numaralı kanun ise memurinin tasfiyesine dair kanun tabirile tasfiye müddetini uzatmıştır. Şu halde mezkûr kanun 1026 numaralı kanunun müddetini uzatmakla bütün hükümlerinin birlikte uzatılmış olması hukuk kaideleri icabıdır.

Tasfiye suretile tekaüde sevkedilecekler hakkında ayrı ve açık bir hükmün tasfiye kanunlarından sonra tedvin edilen 1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununda bulunmayışı da bu gibiler hakkında hususî hükümlerin tatbik edileceğini tazammun eder. Bu mülâhazalara binaen encümenimiz Dahiliye encümenince hazırlanan tefsir fıkrasını aynen kabul etmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe arz olunur.

Maliye E. R. N.	M . M .	Kâtip	Aza	Aza	Aza
Bayazıt	Bayazıt	Isparta	Balıkesir	Diyarbakir	İzmir
<i>İhsan</i>	<i>İhsan</i>	<i>Kemal Turan</i>	<i>Perteve</i>	<i>Zülfü</i>	<i>Kâmil</i>
Aza					
Mersin					
<i>Hamdi</i>					

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 249
Esas No. 3/147

14 - X - 1933

Yüksek Reisliğe

Acizleri tahakkuk eden memurların tasfiyeleri hakkında 1026 ve 1683 numaralı kanunla mevzu hükmün icrasında Divanı muhasebatla Maliye vekâleti arasında mütehaddis ihtilâfın halini dair olup Başvekâletin 29 - II - 1932 tarih ve 6/4435 numaralı tezkreesile Yüksek Meclis gönderilen Maliye vekâletinin 27 - II - 1932 tarih ve 25 numaralı tezkeresi sureti ve bu bapta Dahiliye ve Maliye encümenleri mazbataları encümenimize havale buyurulmakla Divanı muhasebat reisi ile Maliye vekâleti müstşearı Beyler hazır oldukları halde tetkik ve mütalea olunmuş 1026 numaralı tasfiye kanunu ahkâmınca sicilleri itibarile kendilerinden istifade edilemeyen veya acizleri tahakkuk eden memurların tasfiyeleri icra kılınırken bunlara hizmet müddetleri göre ne suretle tekaüt maaşı bağlanacağı ayrıca gösterildiğinden ona göre muamele yapılmakta idi.

Bu kanunla tayin edilen üç sene tasfiye müddeti hitam bulduğundan 1666 numaralı kanun 1932 senesi haziran on beşine kadar bir sene daha uzatılmıştır. 1 haziran 1930 tarihinden mutebe olmak üzere neşrolunan 1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanunu tasfiye suretile tekaüt edilecekler hakkında sarıh bir hükmü ihtiva etmemekle beraber mülkî memurlara ait üçüncü maddesinin (D) fıkrasında sicilline göre tekaüde sevkedilenlere ne suretle maaş verileceği gösterilmemiş mahiyetleri birbirine yakın olan aynı hâdiseyi meskut ta bırakmamaktadır.

1026 numaralı kanunla 1683 numaralı kanunda gösterilen hükümler farklı olduğu gibi 1666 numaralı kanunun meriyet tarihi olan 1 haziran 1930 tarihinde tasfiye müddetinin sonu olan 15 haziran 1932 arasındaki müddet zarfında tasfiye suretile tekaüt edilenlere ne suretle maaş tahsis edileceğinde tereddüt husule gelmiştir.

Filhakika 1666 numaralı kanunun birinci maddesinde (memurun kanununun birinci maddesinde memurun tasfiyesi için tayin olunan ve muahharan 1930 senesi haziranın on beşine kadar temdit edilmiş bulunan müddet 1932 senesi haziran on beşine kadar temdit olunmuştur) de mekle tasfiye müddetinin temdidini emretmiş ise de bu temdit hükmünden tahsise taallük eden diğer hükümlerin de aynen ipkası sarıhan zikretmediğine göre bütün hükümlerinde uzatılmış olması kıyas edilse bile tasfiye kanununun atfedildiği 1352 tarihli tekaüt kanunu ve zeyilleri, 1666 numaralı kanunla 1683 numaralı kanunların meriyetleri arasındaki müddet için de tamamen hükmü cari olmadığından bu kıyas yolu ile meselenin halli müşkül görülmele beraber bu şekli hallin adaletsiz olacağı da anlaşılmıştır. Meselâ tasfiye edilen bir memurun hizmet müddeti yirmi beş seneye baliğ olduğu halde yeni tekaüt kanununa göre tekaüt edilmesi, hizmet müddeti yirmi dört buçuk sene olan ve tasfiye edilmiş bulunan diğer bir memurun tekaüt muamelesi hâdisi temdit devresinde ve yeni tekaüt kanununun meriyeti zamanında olduğu halde eski tekaüt kanununa göre tekaüt edilmiş olacağı neticesine varacaktır.

Bu karışıklığa ve müsavatsızlığa da mahal bırakmamak daha doğru olacağı mütaleasile encümenimiz meselenin tefsiren hallini mümkün görmeyerek 1666 numaralı kanuna zeyil olarak bir madde yazılması kararlaştırılmıştır. Yüksek heyetin tasvibine arz olunur.

Reis	M. M.	Kâtip			
Gümüşane	Bursa	Tokat	Çorum	Erzurum	İstanbul
H. Fehmi	Dr. Galip	Süreyya	Mustafa	Asım	Sadettin
Isparta	Kırklareli	Manisa			
Mükerrem	M. Nahit	M. Turgut			

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TEKLİFİ

1666 numaralı kanuna müzeyyel kanun lâyihası

MADDE 1 — Bu kanunun tayin ettiği müddet zarfında tasfiye olunan memurlardan hizmet müddetleri yirmi beş seneye baliğ olmayanlar 1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununun 13 üncü maddesi hükmüne tâbi tutulurlar .

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

